

Ali Hıdır ELİGÜZEL
Lisans Öğrencisi
DEÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

FEN BİLGİ ALANI ve İNSANİ-SOSYAL BİLGİ ALANI BİRLİĞİ:
KOZMOSUN BİLGİSİ

Niyet

Bilginin örgütlenişi açısından bilim ve onun “yuvası” üniversite artık günümüzde diğer pek çok kurum gibi toplumsal görünürde bir iktidar biçimi almıştır. Bilimin ve üniversitenin böylesi bir erk merkezi haline gelebilmesindeki temel itki bilimin kendisinin geçirmiş olduğu evrim incelendiğinde de görülebilecek bir özelliktir. O da bilimin yol ayrımında “üstündeki bazı ağırlıkları” bırakması sonucu “etkin, verimli, kesinkes ve evrensel” nitelikler kazanmasıdır: Bu “belirsiz bilgiler kümesinin” dıştalanması sayesinde daha saf, daha doğru ve mutlak bir bilgi sahibi olup bu bilginin örgütleyicisi olması açısından gücü ve iktidarı ilkin ortak sonrasında tek başına çekip çevirmektedir. Bilim nosyonu, en azından Bacon zamanından beri, Batı düşüncesini egemen ve kalıcı özelliği olmuştur. “Bilim”in şu ya da bu biçimde, modern hayatın bütün boyutlarına nüfuz ettiği söylenebilir. Bu Batı (ve giderek Doğu ve Üçüncü dünya) toplumları tarafından bilime yapılan yatırımlara ve bilimin toplum vb. üzerindeki etkileri hakkındaki tartışmalara bakıldığında, apaçıktır. Bunlar, bir güvenilir bilgi üretme aracı olarak bilime bahşedilen değerlerin yansımalarıdır. Ona verilen prestij ve itibarın sonucu bilim, çok geliştirilmiş, iyi finanse edilmiş ve iyi korunmuştur: O modern toplumların büyük ve güçlü kurumudur. Bilimin tüm bu evrimi sonucu sahip olduğu konumdan aşağı edilemese de yine bilim yuvasının içinden gelen tepkilerle sarsıldığı söylenebilir. Bu tepkilerin kimi bilimin izlediği yönteme, dile, oluşturduğu kurumlara, söylemlerine, bilim insanlarının takındığı “bilen” kişiliğinin taşıdığı uzmanlaşmadır.

Bu çalışma da bilimin ve onun en sadık kurumu üniversitenin sahip olduğu bu güç ve güç bağlamı içindeki diğer örgütlenişlerine karşı çok daha kesin ve baştan bir itirazın ilk adımlarıdır. Bu bakımdan bir bitmiş metni, düşünceyi oluşturmaktan yana bir tavırdan, iddiadan uzaktır.

Fen Bilgi Alanı ve İnsani-Sosyal Bilgi Alanı arasındaki ikiliğin öncelikle yöntembilimsel ve atfettiği kültürel kodlanış açısından bir geçerliliğinin olmadığını; buna karşın Fen Bilgi Alanı ve İnsani-Sosyal Bilgi Alanı'nın birbirlerine bağlamsal olarak içkin ve birbirlerine karşın durağanlaştırılmaz nitelik taşıdığını, yaşamın ve/veya kozmosun bilgisinin bölünemez olduğunu bu çalışmanın bütününde yaratmaya çalışacağım. Buna karşın benim bahsettiğim Kozmos'un Birliği bir tür bilgi alanlarının hiyerarşik bir düzenleme olmaksızın, kaotik bir biçimde insanın yaşam, yaşamın öğeleri ve diğer insanlar arasındaki her türlü bilginin/ilişkinin ve iletişimin anarşik bir tarzda bütünselci ve bağlamsal olduğunu unutturmaktan çağrışımsal bir anlayışla kullanılmasıdır. Bu bağlamda kozmos insanlığın işgalci olarak ele geçirdiği son noktayı da kapsamı açısından kullanılmış bir eğretilerdir.

Modern bilimin Platon-Descartes-Kant ve Galileo-Newton eksenindeki bilgikuramsal temele ilişkin Windelband, Dilthey ve C.P.Snow örneklemelerinde “bilim yapma” biçimi merkezinde gene bilimi ve Batı/Avrupa'yı merkeze alan kavrayışlarla gösterilen tepkiler; kanımca sorunun temelinden öte, yapının yenilenmesine dönük birer girişimdir. Ancak Dilthey'i yine de Snow ve Windelband ekseninden çıkaran hamle, kullandığı *wissenschaften* kavramı ile diğer bilgi alanlarına da açık olduğunu imlemesidir.

Bu kapsamda, bilimsel bilginin kavranışına ilişkin temel sorun, bilgikuramsal bir sorundur: yaşamı algılayış ve yaşamda kendini görüş tarzıdır. Bu nedenle illaki bir “İki Kültürden” bahsedilecekse, Batı/Avrupamerkezci yaşam algılayışı/mantığı ile Batı/Avrupamerkezci-olmayan yaşamı kavrayışı/mantığı arasında bir farktan bahsedilmelidir.

Bu nedenledir ki, ister Sosyal Bilim-Doğa Bilim ikiliği ki, yöntembilimsel ve bilgikuramsal birliği imlemektedir, ister İdiyografik-Nomotetik bilimlerden cepheleşmeye gidilsin sorun değişmemektedir: Evrensellik ideali etrafında bir dalgalanma sürmektedir. Bu kapsamda Wallerstein ve arkadaşlarının “*sosyal bilimleri düşünmemek*” gibi iddialı tutumlarında ve *bu metnin özdeşünümselliği açısından* kullandığı kavramlar ve sorunlaştırdığı kaynaklar itibariyle Avrupamerkezci nitelikler taşıdığını da görebilmek gerekmektedir.